

HAFSLUND KRAFT AS
Postboks 1098
2605 LILLEHAMMER

Vår dato: 27.03.2025

Vår ref.: 202405639-8 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

NVE vurderer utvidelse av Fellesanlegget Kykkelsrud - Fossumfoss (FKF) med nytt aggregat (FKF 5) i Glomma i Indre Østfold kommune, Østfold fylke som konsesjonspliktig

Kort sammendrag og konklusjon

NVE har mottatt forespørsel fra Hafslund Kraft (heretter kalt Hafslund) om vurdering av konsesjonsplikt for utvidelse av Fellesanlegget Kykkelsrud-Fossumfoss med nytt aggregat i Glomma. Søker har sammenstilt antatte virkninger for miljø og samfunn i vassdraget og i utbyggingsområdet. Søker har også engasjert Norconsult til å gjennomføre en egen fagutredning av tiltakets konsekvenser for naturmangfold på land og i vann.

Planen ble sendt på begrenset høring til Indre Østfold kommune, Østfold fylkeskommune og Statsforvalteren i Oslo og Viken. Høringspartene påpeker mangler i kunnskapsgrunnlaget, blant annet knyttet til virkninger for biologisk mangfold og kulturminner. I en konsesjonspliktutredning skal NVE vurdere om tiltaket vil kunne føre til nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser i vassdraget. NVE mener at foreliggende kunnskap om mulige virkninger er tilfredsstillende for å vurdere konsesjonsplikt.

NVE ba Hafslund den 26.11.2024 om å legge frem alternativer for plassering av permanent adkomstvei og tippområder, fordi tiltaket slik det er planlagt berører vannforekomst (002-4195-R), og andre vassdrag med tilhørende leirraviner. Hafslund opplyste i brev til NVE den 21.02.2025 at ett av alternativene for tippområde nå er lagt bort blant annet grunnet hensyn til natur og miljø. I tillegg har de justert den foreslåtte adkomstveien, og lagt frem en begrunnelse for valg av alternativ for veien.

Den planlagte adkomstveien og to alternativer for tippområder er fortsatt i konflikt med vassdrag (blant annet vannforekomst 002-4195-R) med tilhørende leirraviner (sårbar, VU). Leirraviner er erosjonsformer knyttet til rennende vann i områder med marine avsetninger. Tekniske inngrep begrenser naturlig dynamikk og forringer verdiene. NVE mener de planlagte inngrepene utløser konsesjonsplikt.

NVE vurderer at tiltaket kan være til nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser i vassdraget, og dermed er å anse som konsesjonspliktig. Med hjemmel i vassdragsreguleringsloven § 4 og delegering til NVE fra Energidepartementet av 30. juni 2021, vedtar NVE at tiltaket trenger konsesjon etter vassdragsreguleringsloven § 3 andre ledd.

Bakgrunn

NVE har mottatt forespørsel fra Hafslund Eco Vannkraft (nå Hafslund Kraft, heretter kalt Hafslund) datert 18.03.2024 om vurdering av konsesjonsplikt for utvidelse av Fellesanlegget Kykkelsrud-Fossumfoss (FKF) med nytt aggregat (FKF 5) i Glomma. NVE ba Hafslund 26.11.2024 om å legge frem alternativer for plassering av permanent adkomstvei og tippområder fordi tiltaket slik det er planlagt berører vannforekomst (002-4195-R) og andre vassdrag med tilhørende leirraviner. Hafslund opplyste i brev til NVE 21.01.2025 at de etter videre arbeid med prosjektet har forkastet ett av de opprinnelige alternativene til tippområde samt justert den først foreslåtte traseen for adkomstvei. NVE skal på bakgrunn av fremlagte opplysninger avgjøre om utbyggingen medfører skader eller ulemper for allmenne interesser i en slik grad at tiltaket må ha konsesjon etter vassdragsreguleringsloven § 3.

Eksisterende anlegg

Dagens anlegg og plasseringen av eksisterende aggregater (FKF 1-4), med angivelse av byggeår, installert effekt og slukeevne, er vist i Figur 1. Dammen har en total kronelengde på ca. 300 m. Det er fire flomluker (segmentluker) i den vestre delen av dammen, som dekker det gamle elveløpet.

På vestre side av Glomma og dagens anlegg finnes en tømmertunnel som ble brukt til å få tømmer som ble fløtet på elva forbi anlegget. Tømmertunnelen har inntak et lite stykke oppstrøms dammen og utløpskanal på nedstrøms side. Tunnelen har ikke vært i bruk etter at tømmerfløtingen tok slutt på midten av 1980-tallet.

FKF er et elvekraftverk og produserer på det tilsiget som til enhver tid kommer. Vannstanden reguleres ikke aktivt, og kraftverksdriften medfører ikke nevneverdige variasjoner verken i vannstanden oppstrøms eller vannføringen nedstrøms. Når tilsiget er høyere enn slukeevnen i dagens FKF kraftverk, slippes overskuddsvannet gjennom flomlukene.

FKF er Norges 2. største elvekraftverk målt i produksjon, etter Vamma, som ligger like nedstrøms. Solbergfoss, som ligger oppstrøms, er Norges 3. største elvekraftverk.

Figur 1. Eksisterende kraftverk med overløp gjennom dammen. FKF 5 er planlagt på vestsiden av elva.

Tabell 1. Nøkkelinformasjon for dagens anlegg.

Samlet slukeevne	1025 m ³ /s
Installert effekt (FKF 1-4)	230 MW
Fallhøyde	26,5 m
Total årsproduksjon (gjennomsnitt)	1324 GWh

Konsesjonsforhold

Det er ikke tidligere gitt konsesjon til noen deler av anlegget etter vassdragslovgivningen. FKF regnes derfor som konsesjonsløst. NVE vedtok 10. januar 2007 at byggingen av FKF 4 ikke var konsesjonspliktig etter vannressursloven § 8.

Tiltaket

Tiltaksbeskrivelse

FKF 5 er planlagt vest for Glomma og dagens kraftstasjonsområde. Planlagt plassering av ny kraftstasjon med inntak, tunnel og utløp, permanent adkomstvei og alternative tippområder med tilhørende anleggsveier er vist i Figur 2.

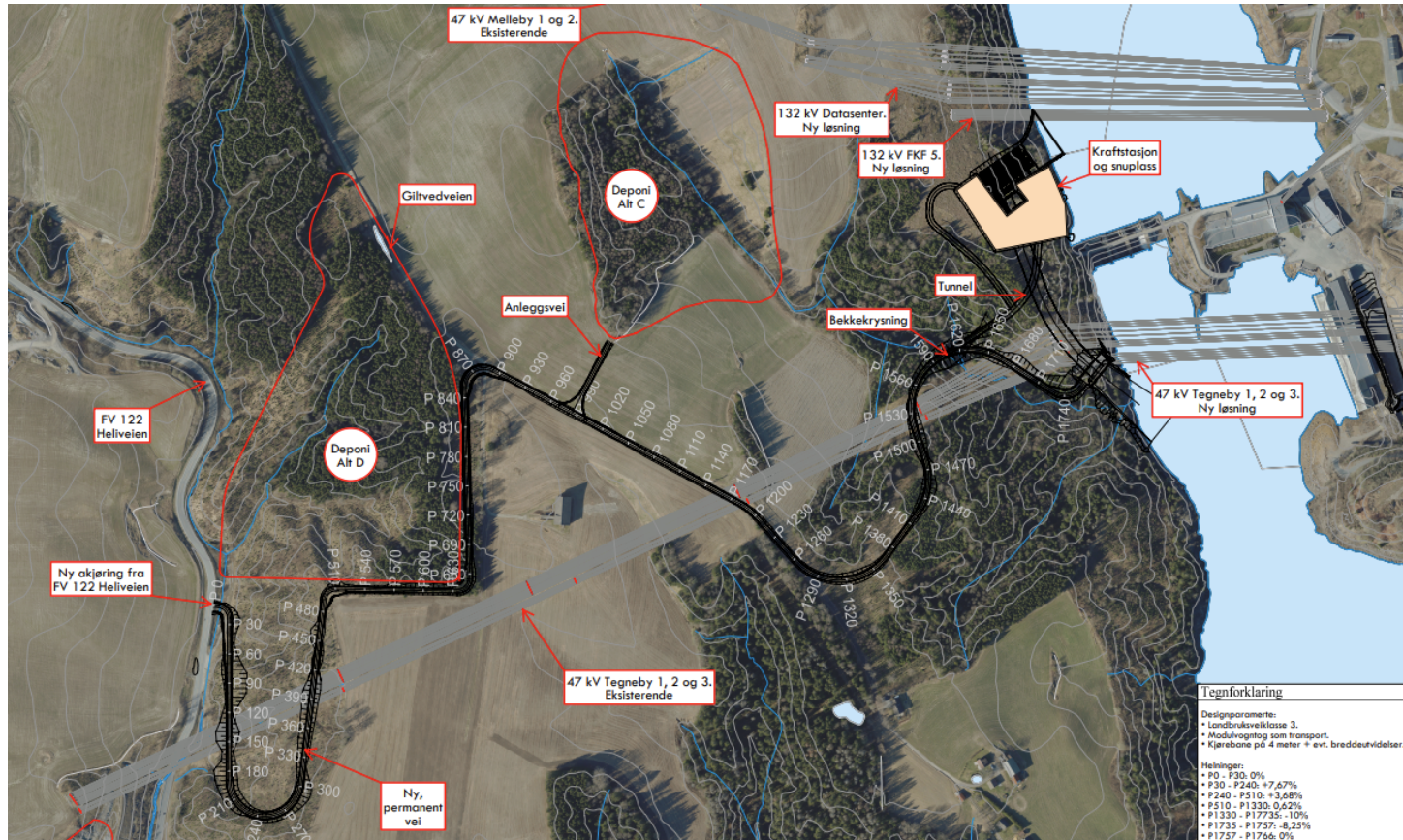

Inntaket vil bli plassert like oppstrøms eksisterende dam. Avløpstunnelen vil bli ca. 230 m lang, med et tverrsnitt på ca. 250 m². Den vil bli drevet ut via et tverrslag mellom adkomsttunnelen til kraftstasjonen og avløpstunnelen. Utløpskanalen vil bli sprengt ut rett oppstrøms utløpskanalen til den gamle tømmertunnelen. Norconsult skriver i en innledende vurdering av skredfare at utløpskanalen kan ligge i et skredutsatt område og at det må gjøres grunnundersøkelser for å vurdere dette nærmere. Maksimal slukeevne vil ikke overstige 450 m³/s. Stasjonsbygget er planlagt i dagen, men bygget vil være senket i terrenget i gropa som sprenges ut.

Tunneldriften vil gi opp mot 250 000 – 300 000 m³ med sprengstein. Ett alternativ (A) er å deponere massene i nærliggende, eksisterende pukkverk. Alternativ B, C og D medfører igjenfylling av leirraviner. Hafslund opplyser i brev til NVE 21.01.2025 at de etter videre arbeid med prosjektet har forkastet alternativ B blant annet av hensyn til natur og miljø.

Det må etableres permanent adkomstvei til anleggsområdet fra vestsiden av Glomma. Adkomstveien er tenkt anlagt i ravinedalen sør-vest i prosjektområdet. Dersom overskuddsmassene blir deponert i tipp, må det også etableres anleggsvei fram til massedeponi(ene). Norconsult skriver i sin innledende vurdering av skredfare at det må utføres grunnundersøkelser for å utføre en mer inngående skredfarevurdering for adkomst- og anleggsveiene. Behov for eventuelle sikringstiltak er ikke avklart.

Søkers foreløpige beregninger viser at bygging av FKF 5 vil gi en gjennomsnittlig produksjonsøkning på ca. 140 GWh/år for hele FKF.

Figur 2. Utsnitt fra plantegning for ny kraftstasjon (FKF 5) med inntak, tunnel (vannvei under bakken) og utløp i Glomma, permanent adkomstvei fra Fv. 122 til kraftstasjonen med angitt bekkekryssing, samt alternative tippområder (C og D) med tilhørende anleggsveier. Alternativ A for tippområde er et eksisterende pukkverk som ligger sørvest for planområdet. Alternativ B for tippområde i opprinnelig søknad er tatt ut av planen. Fullstendig plantegning er tilgjengelig på sakens nettside www.nve.no/9360/V. Kilde: Norconsult/Hafslund Kraft, tilleggsinformasjon mottatt 21.01.2025

NVE

Tiltakets mulige virkninger for allmenne interesser tilknyttet vassdraget

Vurdering av konsesjonsplikt etter vassdragsreguleringsloven er knyttet til virkninger på allmenne interesser i vassdraget. Søker har sammenstilt antatte virkninger for miljø og samfunn i vassdraget og i utbyggingsområdet. Søker har også engasjert Norconsult til å gjennomføre en egen fagutredning av tiltakets konsekvenser for naturmangfold på land og i vann. Fagutredningene peker på naturverdier i tiltaksområdet knyttet til blant annet leirraviner, kantvegetasjon, landskapsøkologi og fisk- og ferskvannsfauuna. Søker har også engasjert Biofokus til å utføre en spesialistvurdering av en forekomst av en rødlistet moseart som vokser på stein i vannkanten oppstrøms dammen i prosjektområdet.

Se NVEs vurdering for en mer ytterligere beskrivelse av tiltakets mulige virkninger på allmenne interesser i vassdraget som NVE mener er relevante for konsesjonspliktutvurderingen.

Høring

Planen ble sendt på begrenset høring til Indre Østfold kommune, Østfold fylkeskommune og Statsforvalteren, med høringsfrist 26.08.2024. Korte sammendrag eller konklusjon fra høringsinnspillene er gjengitt under. Utdrag fra høringsinnspillene er også gjengitt under NVEs vurdering. Fullstendige uttalelser samt Hafslunds kommentarer til høringsinnspillene er tilgjengelige via offentlig postjournal eller NVEs nettside for saken (www.nve.no/9360/V).

Indre Østfold kommune (dok.nr. 202405639-7, 26.08.2024) skriver at

(...) det er positivt med effektivisering og økt produksjon på eksisterende kraftanlegg, men vi er opptatt at utbyggingen skjer med minimal påvirkning på natur og naturmangfold. Vi forutsetter at berørte grunneiere og grunneierrettigheter blir godt ivaretatt i prosessen videre.

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus (dok. nr. 202405639-5, 15.08.2024) skriver at

(...) utvidelsen av anlegget bør konsesjonsbehandles, slik at det kan stilles krav om oppvandringsløsning for fisk samt tiltak for å redusere tap av fisk inn i turbinen. Oppvandringsløsning ved Kykkelsrud vil redusere barriereeffekten av kraftverkene på strekningen fra Vamma og opp til Solbergfoss.

Østfold fylkeskommune (dok.nr. 202405639-6, 22.08.2024) skriver følgende:

Hensynet til automatisk fredete kulturminner

(...) Så snart det foreligger et planområde som skal utredes, vil vi utarbeide budsjett for arkeologisk registrering, som også vil inkludere kontrollregistrering av steinalderlokaliteten id 62404 nedstrøms kraftverket. Først når den arkeologiske registreringen er gjennomført, vil vi kunne uttale oss til om tiltakene vil påvirke automatisk fredete kulturminner, og hvordan dette i så fall kan påvirke planforslaget.

Hensynet til kulturminner fra nyere tid

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett:

www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

(...) Tiltaket vil påvirke nasjonalt og regionalt viktige kulturminneverdier fra nyere tid. Vi ber om å bli kontaktet i god tid for å vurdere hvordan nye tiltak best kan tilpasses det verneverdige kulturmiljøet og kulturlandskapet på Kykkelsrud.

NVEs vurdering

I en konsesjonspliktavurdering skal NVE vurdere om tiltaket vil kunne føre til nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser i vassdraget. NVE skal i dette tilfellet vurdere hvorvidt de nye virkningene ved utvidelse av Fellesanlegget Kykkelsrud – Fossumfoss (FKF) med nytt aggregat (FKF 5) vil føre til konsesjonsplikt. Det er nye negative virkninger ut over den eksisterende situasjonen som skal vurderes, og det er kun skade eller ulempe, altså negative virkninger, som er relevant.

Det er virkninger i vassdrag som skal tas i betraktning. Som vassdrag regnes i henhold til vannressursloven alt stillestående eller rennende overflatevann med årssikker vannføring, med tilhørende bunn og bredder inntil høyeste vanlige flomvannstand (10-års flomsone). Som vassdrag regnes også vannløp uten årssikker vannføring dersom det atskiller seg tydelig fra omgivelsene.

Kunnskapsgrunnlaget

Søker har sammenstilt antatte virkninger for miljø og samfunn i vassdraget og utbyggingsområdet, og gjennomført en egen fagutredning av naturmangfold (dok. nr. [202405639-1](#)). NVE har også utført egen befaring av området (04.06.24), undersøkt relevante kart og gjort søk i offentlige databaser, slik som Artskart og Naturbase (30.09.24).

Flere av høringspartene påpeker mangler i kunnskapsgrunnlaget, blant annet knyttet til virkninger for fisk, flaggermus og kulturminner. NVE vurderer dette som mindre relevant for konsesjonspliktavurderingen. NVE fremhever at det er nye virkninger utover eksisterende situasjon som skal vurderes, og vi kommenterer hovedsakelig de innspillene som er direkte relevante for vurderingen av konsesjonsplikt.

NVE mener at kunnskapen om tiltakets virkninger er tilfredsstillende for å vurdere konsesjonsplikt, jf. naturmangfoldloven § 8.

Mulige skader og ulemper for allmenne interesser tilknyttet vassdraget

Mulige virkninger for naturmangfold knyttet til hoved- og sidevassdrag med tilhørende kantsoner er mest relevant for denne konsesjonspliktavurderingen, etter NVEs vurdering. Tiltaket medfører nye inngrep på vestsiden av elva. Sidevassdrag med tilknyttede naturverdier er spesielt utsatt for skade ved etablering av adkomstvei og tippområder. Det er ikke avklart om den planlagte adkomstveien krever ytterligere sikringstiltak som kan påvirke vassdraget og tilhørende naturverdier negativt.

Hafslund har på oppfordring fra NVE justert veitraseen og begrunnet valg av trasé (se dok.nr. 202405639-7, 26.08.2024, også tilgjengelig på sakens nettside). De skriver at

(...) Den valgte veitraséen er en optimalisering mellom kravene til tungtransport, miljøhensyn og geoteknisk stabilitet. Det er minimert inngrep i matjord, hydrologi og raviner, samt tilrettelagt for midlertidige løsninger til deponiområdet. Løsningen vil også bidra til tilkomst for Elvia sitt prosjekt med nye høyspentlinjer, samt en mulig oppgradering av dam Kykkelsrud.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Sidevassdrag med leirraviner

Det planlagte tiltaket berører leirraviner og tilhørende ravinebekker. Leirraviner er erosjonsformer knyttet til rennende vann i områder med marine avsetninger. Tekniske inngrep som igjenfylling og sikringstiltak begrenser naturlige dynamikk og forringer de kvartærgeologiske verdiene. Landformen er vurdert som sårbar (VU) på rødlista for naturtyper grunnet omfattende arealtap på 70- og 80-tallet og pågående arealpress, blant annet i Østfold.

Bekken og bekkedalen som blir berørt av planlagt adkomstvei gir opphav til fuktige og næringsrike skogmiljøer med høy insektproduksjon. Fagutredningen peker på at områdets utforming og plassering i forhold til Glomma gir området viktig økologisk funksjon for lokalt fugle- og dyreliv. Inngrepet vil forringe de ravinedannende prosessene og de økologiske forutsetningene for arter tilknyttet slike miljøer. Fagutredningen peker også på at det planlagte utløpet vil føre til direkte inngrep i en forekomst av lodnevaniljerot (nær truet, NT).

Deponiområdene og adkomstveien innebærer direkte fysisk påvirkning av vassdraget som har betydning for vurderingen av konsesjonsplikt. Eventuelle ytterligere behov for og konsekvenser av sikringstiltak i leirraviner kommer i tillegg.

NVE mener at de planlagte inngrepene i sidevassdrag med tilhørende leirraviner kan være til nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser. Planene kan påvirke både akvatisk og tilknyttet terrestrisk naturmangfold.

Figur 3. Leirraviner (sårbar, VU) med tilhørende bekker og kantvegetasjon blir berørt av blant annet planlagt permanent adkomstvei og av flere av de foreslåtte alternativene for deponiområder. Kilde: Norconsult

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Gyteområder nedstrøms dammen

Tiltaksområdet har funksjon for innlandsfiskbestander av regional verdi. Det primære inntaks- og utløpsområdet for anlegget blir flyttet fra øst- til vestsiden av elva, slik at strømningsforholdene endres. Fagutredningen påpeker at dersom det er gyteområder for ørret eller harr i nærheten av dagens utløp, må det forventes at disse arealene får endret strømningsmønster etter realisering av tiltaket. Tiltaket kan påvirke funksjonsområdene negativt, i hovedsak som følge av mer variert kjøremønster og dermed ytterligere større variasjoner i vannslipp gjennom eksisterende kraftverk gjennom året. Fagutredningen knytter usikkerhet til tiltakets faktiske virkninger for fisk, og bemerker at konsekvensene i stor grad er satt av føre-var-hensyn.

Søker påpeker at rennende vann i utgangspunktet gir dynamiske forhold og prosesser i elva, og at med FKF 5 vil mer av vannstrømmen gå i det opprinnelige, naturlige elveløpet. Søker forventer at FKF 5 vil medføre endringer i strømningsforholdene og kanskje i substratfordelingen i området, men at dette ikke vil medføre netto forringelse av gyteområdene som kanskje befinner seg her.

Kommunen bemerker at det bør utføres ytterligere fiskeundersøkelser både oppstrøms og nedstrøms Kykkelsrud før det konkluderes med graden av konsekvens. Statsforvalteren mener at det som grunnlag for konsesjonspliktavurdering må fremskaffes et bedre kunnskapsgrunnlag om elveavsnittets kvaliteter som gyteområde.

NVE anser tiltakets betydning for mulige gyteområder nedstrøms dammen som mindre avgjørende for konsesjonspliktspørsmålet enn inngrepene i sidevassdrag. Som en del av en eventuell konsesjonsbehandling vil likevel disse temaene måtte utredes og vurderes.

Nedvandringsforhold for fisk

Flomoverløpet gjennom dammen vil bli redusert tilsvarende økt slukeevne. Fagutredningen påpeker at eksisterende inngrep i Glomma forhindrer tiltaksområdet å kunne inneha intakte langt vandrende bestander. Fangst av mer storvokst ørret nedstrøms Kykkelsrud etter perioder med svært høy vannføring i Glomma kan likevel indikere betydelig nedstrøms vandring av stor ørret i perioder med omfattende luketapping. Fagutredningen konkluderer med at nedvandringsforholdene for fisk kan bli noe forringet som følge av redusert flomoverløp og økt fare for at flere fisk velger å gå gjennom turbinen.

Søker bemerker at det på grunn av segmentlukene må forventes at fiskevandring over dammen i utgangspunktet er begrenset. Selv om flomoverløpet generelt blir redusert, vil endringen i perioder med svært høy vannføring bli lite merkbar. Søker påpeker videre at den nye turbinen (FKF5) vil være større enn den eksisterende (FKF4), slik at dødeligheten for liten fisk som passerer gjennom turbinen kan bli marginalt redusert. Etter deres syn vil ikke FKF 5 medføre nevneverdige endringer for nedvandringsforholdene, verken over dammen eller for fisk som går gjennom turbin, sammenlignet med dagens situasjon.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Kommunen ser behovet for mer kunnskap om nedvandring av fisk gjennom Kykkelsrud, da det er store kunnskapshull. Statsforvalteren mener at nedstrøms vandring av fisk trolig har betydning for de lokale bestandene, ettersom det er betydelige barriereeffekter mellom kraftverkene i Glomma. Statsforvalteren mener at for å øke sammenhengende økologisk funksjonsområde for ørret og annen fisk i Glomma, bør det vurderes om det i forbindelse med utvidelsen skal etableres en fisketrapp. Uavhengig av om det etableres fisketrapp, mener de det bør etableres løsninger som reduserer risikoen for tap av fisk inn i turbinen.

NVE kan ikke se at nedvandringsforholdene blir påvirket eller endret i en slik grad at det kan sies å gi nye nevneverdige negative virkninger for allmenne interesser av betydning for konsesjonspliktspørsmålet. Glomma er et betydelig utbygd og regulert vassdrag, og NVE legger til grunn at vandringsforholdene for fisk allerede er begrenset av eksisterende inngrep. NVE ser at det kan være behov for mer kunnskap knyttet til nedvandringsforhold generelt, men at dette i mindre grad kan knyttes til de planlagte inngrepene. NVE legger likevel til grunn at kunnskapsbehovet og eventuelle avbøtende tiltak ivaretas i en eventuell konsesjonssøknad.

Sakens forhold til andre relevante lovverk

Naturmangfoldloven

NVE mener at konsesjonspliktavurderingen er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven, jf. §§ 8 - 12. NVE vil som del av en eventuell konsesjonsbehandling vurdere om tiltaket er tråd med, eller strider imot, forvaltningsmålet for arter, naturtyper eller økosystemer og de øvrige prinsippene i naturmangfoldloven, jf. §§ 4, 5 og §§ 8 - 12.

Vannforskriften

Ny aktivitet eller nye inngrep skal vurderes etter vannforskriften § 12. Det omsøkte tiltaket vil berøre tre vannforekomster (ID 002-4195-R, 002-4856-R og 002-4858-R). I en eventuell konsesjonsbehandling vil NVE vurdere nærmere om vannforekomstenes tilstand kan forringes som følge av inngrepet, og i så fall om inngrepet oppfyller kriteriene i vannforskriften § 12. Gjennom konsesjonsbehandling kan NVE vurdere avbøtende tiltak, og sette vilkår om dette i tråd med vannforskriften § 12.

NVEs konklusjon

NVE vurderer på bakgrunn av de fremlagte planene og foreliggende kunnskap at tiltaket kan være til nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser i vassdraget, og dermed er å anse som konsesjonspliktig. NVE mener de planlagte inngrepene i sidevassdrag med tilhørende leirraviner utløser konsesjonsplikt. Med hjemmel i vassdragsreguleringsloven § 4 og delegering til NVE fra Energidepartementet av 30. juni 2021, vedtar NVE at tiltaket trenger konsesjon etter vassdragsreguleringsloven § 3 andre ledd.

For krav til innhold og beskrivelse av saksgangen i en konsesjonssøknad vises det til NVEs nettsider: <https://www.nve.no/konsesjon/konsesjonsbehandling-av-vannkraft/>.

NVEs konklusjon bygger på de foreliggende opplysningene i saken. Dersom planene endres, kan NVE vurdere konsesjonsplikt på nytt.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Vedtaket kan påklages

Vedtaket kan klages på, se opplysninger om rett til å klage på siste side. Eventuelle klager vil bli sendt til søker til uttalelse før saken legges fram for Energidepartementet.

Med hilsen

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Håkon Berg Sundet
fagleder

Godkjent i henhold til NVE sine interne rutiner.

Mottakerliste:

HAFSLUND KRAFT AS

Kopimottakerliste:

HAFSLUND PRODUKSJON AS
STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS
INDRE ØSTFOLD KOMMUNE
HAFSLUND KRAFT AS - RAGNHILD STOKKER
Østfold fylkeskommune

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	<p>Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket.</p> <p>Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket</p>
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	<p>Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.</p>
Hva skal med i klagen?	<p>Klagen bør være skriftlig. I klagen må du:</p> <ul style="list-style-type: none">• Skrive hvilket vedtak du klager på.• Skrive hvilket resultat du ønsker.• Opplyse om du klager innenfor fristen.• Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. <p>I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.</p>
Du kan få se dokumentene i saken	<p>Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.</p>
Vilkår for å gå til domstolene	<p>Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordnet forvaltningsorgan.</p> <p>Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.</p>
Sakskostnader	<p>Dersom NVE eller ED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.</p>

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Hvem kan klage på
vedtaket?

Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.

Hvor skal du sende klagen?

Du må adressere klagen til ED, men sende den til NVE. NVEs -
epostadresse er nve@nve.no.

NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer
vedtaket, vil vi sende klagen til ED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.